

**BOSHLANG`ICH SINIF O`QUVCHILARIGA XORIJIY TILNI
INTERFAOL USULLAR ORQALI O`RGATISH**

Inoyatova Shaxina Xamza qizi

inoyatovashaxina1112@gmail.com

+998(90)467-11-12

SamDCHTI. Ingliz II – fakulteti

***Annotatsiya:** Bugungi kunda xorijiy tilni o`rgatish metodikasi butun mamlakatda ustuvor yo`nalish sifatida ko`rib chiqilmoqda. Ushbu maqolada zamonaviy o`qituvchining asosiy maqsadi interfaol usullardan foydalanib, boshlang`ich sinf o`quvchilariga tilni o`rganishga bo`lgan qiziqishlarini oshirish, samarali va innovatsion o`qitish metodlari haqida to`xtalib o`tilgan.*

***Kalit so`zlar:** aralash texnika, qiziqarli o`yinlar, boshlang`ich sinflar, pantomima, zamonaviy interfaol metodlar.*

Mamlakatimiz mustaqillikka erishgandan so`ng, yosh avlodlarimizning chet tillarini o`rganishga bo`lgan qiziqishi oshdi va davlatimiz tomonidan til o`rganishga ko`plab imkoniyatlar yaratilmoqda. So`nggi paytlarda ingliz tilini o`rganadigan turli yoshdagi odamlar soni ko`paymoqda. Til o`rganish ham yosh talab qiladi. Bolalarda til o`rganishga bo`lgan tabiiy moyillik, ularga taqlid qilish xususiyati kuchli ekanligiga, kattalarga qaraganda bolalar vaqtining ko`pligi va o`rgangan ma`lumotlarni tez xotirada saqlashni buning asosiy sabablaridandir.

Xitoy ixtirochilaridan biri Masaru Ibuka mashxur “Ushdan keyin juda kech” kitobida yozganidek “... bolaning miyasi cheksiz miqdordagi ma`lumotga ega bo`lishi mumkin ...”. Yana shunga e`tibor qaratish kerakki, 6-7 yoshdagi bolalar ma`lumotlar ma`nosini tushunib emas, uni mexanik tarzda yodlaydi. Shuning uchun ham ingliz tilini o`rganayotgan boshlang`ich sinf o`quvchilariga tilni o`rgatishni grammatik tushuncha berishdan boshlamaslik kerak. Aks holda chet tilini o`rgatishning dastlabki qadamidayoq bolani charchatishi va tilni o`rganishga

bo'lgan qiziqishini pasaytirib qo'yishi mumkin. Chunki boshlang'ich sinfdagi o'quvchilarga chet tilini o'rgatish qiyin shu bilan birga mas'uliyatli vazifalardan biri hisoblanadi. Shuning uchun ham boshlang'ich sinflarga ingliz tilini mazmunli va qiziqarli o'rgatish uchun quyidagi interfaol metodlardan foydalanish mumkin:

1. **Ko'rish orqali eslab qolish.** Ma'lumki yosh bolalar eshitgan ma'lumotlaridan ko'ra, ko'proq ko'rgan predmetlarini eslab qoladi. Shunday ekan darsni ko'proq turli xil ko'rgazmali qurollar, plakat yoki bo'lmasam ko'zga ko'rinadigan va kundalik hayotda ko'p ishlatiladigan narsa – buyumlarni ko'rsatish orqali yangi so'zlarni o'rgatish va o'rgangan yangi so'zlari ishtirokida gaplar tuzish. Masalan, kitob (book), stol (table), doska (blackboard), ruchka (pen), oyna (window) va shu kabilarga yozish. Kundalik hayotda ko'p ishlatiladigan bunday narsa-buyumlar ko'zga doimo tushib turishi va doimo qo'llanishi bois, bola bu so'zlarni ixtiyorsiz tarzda o'rganadi.

2. **Qo'shiq va she'rlar orqali tushinish yoki eslab qolish qiyin bo'lgan so'zlarni musiqaga solib kuylash.** Bunda yangi so'zlarni eslab qolish bilan birga, bolaning og'zaki nutqi ham rivojlanadi. Bunga misol qilib, bolalarning ingliz tili alifbosini qo'shiq qilib o'rganishlari shunchaki yodlashdan ko'ra samarali ekanligini ko'rsatish mumkin.

3. **Raqobatlashish orqali.** Bunda bolalar o'qituvchi bergan turli xil topshiriqlarni bajaradi. Natijada o'quvchilar orasida raqobat vujudga kelib, til o'rganishga bo'lgan qiziqishi yanada oshadi. Zero, Xitoy mutafakkirlari aytganidek: "Insonning barcha qiziqishlari raqobat orqali vujudga keladi".

4. **Aralash texnika** bu yerda biz ixtiyoriy ravishda turli xil texnikalarni birlashtira olamiz. Masalan, bunda bolalar o'yin o'ynashi, qo'shiqlar aytishi, rasm chizishi, turli xil harakatlar orqali yangi so'zlarni ko'rsatib berishi mumkin. Texnikaning afzalligi xilma-xillikda. Bunda o'quvchi faqat bitta narsa orqali cheklanib qolmaydi.

5. **Multfilmlar orqali o'rgatish.** Ma'lumki, bolalar turli xil multfilmlarni ko'rishga qiziqadi. Ingliz tilidagi multfilmlarni ko'rish jarayonida esa, multfilm dagi gaplarni tushunmasa-da, multfilm qahramonlarining harakatlari orqali

ular ishlatayotgan so'zlarni tushunishga intiladi. Bu esa bolalar uchun qiziq va til o'rganishlari uchun samarali yo'l.

6. Qiziqarli o'yinlar orqali o'rganish. Ingliz tili fanini o'qitishda turli xil o'yinlar orqali o'rgatishning o'rnini beqiyosdir. Dars davomida har xil o'yinlar o'ynatib turish sinfda fanni o'rganishga bo'lgan ishtiyoqni yanada oshiradi, faol bo'lmagan o'quvchilarni ham darslarda yaxshiroq qatnashishga undaydi. Quyidagi o'yinlar so'zimizga misol bo'la oladi. Misol uchun: "Quvnoq topishmoqlar"(Merry Riddles) o'quvchilarga topishmoqlar o'rgatish ingliz tilini o'rgatishda muhim ahamiyatga ega, ular o'zlariga notanish bo'lgan so'zlarni o'rganadilar va o'ylab topishmoq javobini topadilar. Bu turdagi o'rin miya faoliyatini ham yaxshilaydi.

Yana misol qilib oladigan bo'lsak "Pantomima" (pantomime) . Bunda o'qituvchi o'quvchilarga biron bir so'zni aytadi va o'quvchi uni ko'rsatadi. Qolgan o'quvchilar esa so'zni topib inglizcha nomini aytishi kerak bo'ladi .

7. Sezgi a'zolar orqali o'rganish (sabzavot, mevalar , oziq-ovqatlarni tatib ko'rish, turli xil buyumlarni ushlab ko'rish, gullarni hidlab ko'rish).Ushbu yangi metodni o'rganishdan oldin bir amaliyotchi psixologning fikrlarini keltirish kerak:"Bolalarning esida biror narsaning mahkam o'rnashib qolishini xohlovchi pedagog bola sezgi organlarining mumkin qadar ko'prog'ini ko'zi, qulog'i, tovush organi, muskul sezgisi va hatto, hidlash va ta'm bilish organlarini esda tutib qolish jarayonida qatnashtirishga harakat qilishi kerak".

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilariga til o'rgatishni majburiyat sifatida emas, aksincha, qiziqarli o'yinlar va innovatsion metodlarda foydalangan holda olib borishi , ularning kelajakda oladigan bilimlari uchun poydevor bo'lib xizmat qilishi mumkin. Shunday ekan, ta'lim tizimi ham o'z oldiga erkin fikrlovchi barkamol, yetuk shahsni tarbiyalashni vazifa qilib qo'yar ekan, kelgusida biz bo'lajak o'qituvchilar innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish yo'llarini yanada mukammalroq ishlab chiqish bilan o'z hissamizni qo'shishimiz mumkin .

REFERENCES:

1. Turdaliyeva G.N "Boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar">// 2020.
2. Bekmuratova U.B." Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish" // Toshkent 2012.
3. Zubaydova N.N "The teaching of English for specific purposes" 2019 yil.
4. «SCIENTIFIC PROGRESS» Scientific Journal ISSN: 2181-1601 ////\\\\ Volume: 1, ISSUE: 6.
5. www.scientificprogress.uz.